

VÝZVA K PŘEDLOŽENÍ FAKTICKÝCH PODKLADŮ PRO INICIATIVU (bez posouzení dopadů)

NÁZEV INICIATIVY	Zemědělství – strategie pro generační obměnu
PŘÍSLUŠNÉ GŘ – ODPOVĚDNÉ ODDĚLENÍ	Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova
PRAVDĚPODOBNÝ INICIATIVY	DRUH Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů
PŘEDBĚŽNÝ HARMONOGRAM	3. čtvrtletí 2025
DALŠÍ INFORMACE	Mladí lidé v zemědělství a ve venkovských oblastech – Evropská komise
<i>Tento dokument slouží pouze k informačním účelům. Nepředjímá konečné rozhodnutí Komise o tom, zda tato iniciativa bude pokračovat, ani o jejím konečném obsahu. Všechny prvky iniciativy popsané v tomto dokumentu, včetně harmonogramu, se mohou změnit.</i>	

A. Politické souvislosti, vymezení problému a kontrola subsidiarity

Politické souvislosti

Generační obměna v zemědělství je jednou z klíčových priorit EU, což se odráží ve společné zemědělské politice (SZP) na období 2023–2027, která po členských státech vyžaduje, aby na opatření na podporu mladých zemědělců vyčlenily alespoň ekvivalent 3 % přímých plateb. Jelikož však SZP sama o sobě nemůže zcela vyřešit problémy související s přístupem k půdě či kapitálu, s nedostatkem znalostí, inovací a služeb na venkově, je zapotřebí širšího strategického přístupu.

Předsedkyně Komise Ursula von der Leyenová si byla této situace vědoma, když zmínila podporu mladých zemědělců ve svých [politických směrech](#) pro příští Evropskou komisi (2024–2029), přičemž [pověřila komisaře Hansena](#) sestavením nové strategie pro generační obnovu v zemědělství. Význam řešení otázky generační obměny byl rovněž zdůrazněn [ve strategickém dialogu o budoucnosti zemědělství EU](#). Závazek Komise předložit strategii v roce 2025 byl potvrzen ve [Vizi pro zemědělství a potraviny](#). Cílem je posílit rodinné zemědělské podniky a zlepšit přístup ke kapitálu. Zda strategie přinese kýžené výsledky, bude záležet do velké míry na úsilí členských států a zúčastněných stran.

Problém, který má iniciativa řešit

Evropské zemědělství čelí demografické výzvě v podobě stárnoucí pracovní síly a klesajícího počtu mladých zemědělců i vedoucích pracovníků. V roce 2020 byl průměrný věk zemědělců v EU 57 let, přičemž pouze 12 % bylo mladších 40 let a pouze 2,5 % těchto mladých zemědělců tvořily ženy. Tato nerovnováha ohrožuje dlouhodobou udržitelnost zemědělství, potravinové zabezpečení i hospodářství venkova obecně. Zatímco v některých členských státech není situace tak závažná, jiným se nedaří do zemědělství přilákat zástupce nové generace. Pokud se v této oblasti nebude jednat, je zemědělství jako životaschopné povolání ohroženo, což povede k opouštění půdy, vyhladňování venkova a ohrožena tak bude i zemědělská produkce.

Mladí zemědělci narážejí v současnosti na několik překážek:

- přístup k zemědělské půdě: vysoké ceny pozemků a jejich nízká dostupnost omezují příležitosti pro nové účastníky na trhu a ztěžují mladým zemědělcům získání půdy;
- dostupnost půjček: kvůli vysokým výpůjčním nákladům, nedostatku aktiv a vnímaným rizikům spojeným se zemědělskými investicemi mají mladí zemědělci problém zajistit si finanční prostředky;
- přístup ke znalostem a inovacím: volatilita trhu, klimatická rizika a vysoké počáteční investiční náklady vytvářejí pro nové účastníky nejistotu ohledně ziskovosti a odrazují je od zavádění inovativních postupů a technologií;

- přístup ke všeobecným službám: nižší dostupnost základních služeb ve venkovských oblastech, jako je zdravotní péče, vzdělávání a digitální infrastruktura, snižuje pro mladé lidi atraktivitu zemědělství jako povolání.

Ačkoli SZP již do jisté míry ke generační obměně přispívá a má pro dosažení tohoto cíle i nadále zásadní význam, k řešení souvisejících výzev je zapotřebí komplexního přístupu zahrnujícího všechny příslušné aktéry. Bez koordinovaného úsilí hrozí EU další pokles počtu mladých zemědělců, což povede ke:

- stárnutí pracovní síly
- uzavírání většího počtu zemědělských podniků, s dopadem na produkci potravin, zaměstnanost na venkově i hospodářství
- nižší míře zavádění technologií a udržitelných postupů, což povede ke stagnaci
- úpadku venkovských oblastí, čímž se ještě zintenzivní jejich vylidňování

Vzhledem k těmto rizikům má strategický přístup EU zásadní význam pro to, aby zemědělství zůstalo pro budoucí generace životaschopné a atraktivní.

Základ pro opatření na úrovni EU (právní základ a kontrola subsidiarity)

Právní základ

Komise toto sdělení navrhuje na základě svého práva podnětu zakotveného v článku 17 Smlouvy o Evropské unii. Právní základ pro konkrétní iniciativy v rámci strategie bude stanoven ve fázi provádění.

Praktická potřeba opatření na úrovni EU

Je zapotřebí přijmout strategii na úrovni EU, protože problémy, jako je stárnutí pracovní síly a klesající počet mladých zemědělců, nelze řešit prostřednictvím jediné politiky EU, ani je nemohou jednotlivé členské státy řešit samy. Problémy, jako je opouštění půdy a rizika v oblasti potravinového zabezpečení, mají přeshraniční důsledky a dopad na několik zemí. Překážky vstupu na trh, jako jsou problémy s přístupem k půdě a finančním prostředkům, jsou společné všem členským zemím a vyžadují koordinovaná opatření. Strategie na úrovni EU může podpořit spolupráci mezi členskými státy, vzájemné sdílení osvědčených postupů a inovativních řešení. Poskytuje rovněž základ pro dodatečnou podporu prostřednictvím politik a financování EU. Na základě strategie se tyto otázky budou řešit na celounijní úrovni s cílem vytvořit dynamičtější, odolnější a udržitelnější odvětví zemědělství.

B. Čeho má iniciativa dosáhnout a jakým způsobem

Odstranění překážek bránících generační obměně má zásadní význam pro zvýšení atraktivity zemědělského odvětví. Obzvláště důležité je zajistit přístup k půdě, investicím a rozvoji dovedností. Stimulace skutečné generační obměny vyžaduje celospolečenský přístup a kombinaci politik napříč různými oblastmi a úkoly, z nichž mnohé spadají do pravomoci vnitrostátních nebo regionálních orgánů.

Strategií se zajistí doporučení pro politickou reakci, jakož i potřebná opatření na úrovni EU a na vnitrostátní/regionální úrovni, jež se budou zaměřovat např. na iniciativy v rámci programu Erasmus+, finanční nástroje, podporu v oblasti bydlení, duševního zdraví, dále na důchodové systémy a plánování nástupnictví, rozvoj venkova, energetickou politiku, mobilitu, cestovní ruch, digitalizaci atp.

Tato opatření přispějí ke generační obměně v zemědělství, zajistí dlouhodobou udržitelnost tohoto odvětví a podpoří dynamičtější a odolnější zemědělskou komunitu v celé EU.

Pravděpodobné dopady

Očekává se, že strategie bude mít pozitivní hospodářský, sociální a environmentální dopad. Ze sociálního hlediska pak usiluje o zlepšení rovnosti, zejména pokud jde o ženy a mladé lidi, a o omezení odchodu lidí z venkova. Z hlediska životního prostředí bude podporovat zavádění udržitelných zemědělských postupů. Bude podporovat mladé zemědělce, stimulovat ekonomiku venkova a přispívat k potravinovému zabezpečení a vytváření pracovních míst. Největší prospěch z této iniciativy by měly mít evropské venkovské oblasti. V celé Unii by pak měla mít dlouhodobý přínos v podobě potravinového zabezpečení a udržitelnosti. Strategie také přispěje k dosahování některých z cílů udržitelného rozvoje OSN, konkrétně pak: [SDG 1](#) (ukončení chudoby), [SDG 2](#) (ukončení hladovění), [SDG 8](#) (důstojná práce), a [SDG 13](#) (klimatická opatření).

Budoucí monitorování

Strategie bude sestávat z politických a finančních opatření. Návrh nové SZP po roce 2027 bude pečlivě sledován prostřednictvím opatření a ukazatelů, které jsou již k dispozici v rámci stávajícího rámce pro monitorování a

hodnocení výkonnosti SZP. Komise podá Evropskému parlamentu, Radě a Výboru regionů zprávu o provádění a pokroku strategie.

C. Zlepšování právní úpravy

Posouzení dopadů

Vzhledem k nelegislativní povaze iniciativy Komise (sdělení Komise) není ke strategii připojeno posouzení dopadů. Veškeré legislativní návrhy, které z této strategie vyplynou, však budou předmětem posouzení dopadů v souladu s pokyny pro zlepšování právní úpravy.

Konzultační strategie

V prosinci 2024 zahájila Komise konzultace s klíčovými zúčastněnými stranami. Tyto cílené konzultace již probíhají a jsou zaměřeny na zástupce mladých zemědělců, mládeže z venkovských oblastí a odborníky z členských zemí ([Evropská rada pro zemědělství a výživu](#)), [skupiny pro občanský dialog na téma zemědělství](#), a [dialogy o politice s mladými lidmi](#). Žádná další veřejná konzultace se neplánuje. Místo toho se má zpětná vazba od všech zúčastněných stran, včetně široké veřejnosti získat na základě této výzvy k předložení faktických podkladů. Výzva je k dispozici po dobu čtyř týdnů na portálu Podělte se o svůj názor, a to ve 24 jazycích EU. Získaná zpětná vazba bude ve strategii shrnuta a analyzována. Otázky, nad nimiž se respondenti budou zamýšlet, zahrnují: i) prioritní aspekty strategie (přístup k půdě, úvěrům, znalostem a všeobecným službám), ii) zda je tato otázka odpovídajícím způsobem řešena v rámci stávající SZP a politik EU, iii) další priority strategie.